

HU

HU

HU

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 16.7.2008
SEC(2008) 2111

A BIZOTTSÁG MUNKADOKUMENTUMA

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

a fenntartható fogyasztásról, termelésről és iparpolitikáról szóló cselekvési tervről

A HATÁSVIZSGÁLAT ÖSSZEFOGLALÁSA

{COM(2008) 397 végleges}
{SEC(2008) 2110}

ÖSSZEFOGLALÁS

Ez a hatásvizsgálati jelentés a fenntartható fogyasztási, termelési és iparpolitikai cselekvési tervről szóló közleményjavaslatot kíséri. A cselekvési terv egy konkrét jogszabályjavaslatokat is tartalmazó intézkedéscsomag átfogó része. A hatásvizsgálat tárgya a kiterjesztett integrált intézkedéscsomagra irányuló javaslat, amely a környezeti szempontból jobb teljesítményű termékek termelése és fogyasztása előmozdításának segítségével javíthatná az Európai Unió környezeti teljesítményét.

A hatásvizsgálat számos olyan piaci hiányosságot állapít meg, amelyekkel már foglalkozik közösségi politika, illetve amelyek esetében szükség volna valamiféle állami beavatkozásra:

- Az áraból eredő környezetvédelmi externáliák a termékek termelésének vagy fogyasztásának negatív környezeti hatását nem tükröző áraból erednek,
- Tájékoztatási egyenlőtlenségek, amelyek a környezeti teljesítményt befolyásoló termékjellemzőkre vonatkozó információk megszerzésével járó magas fogyasztói tranzakciós költségeknek tudhatók be,
- Korlátozott racionalitás, vagyis még a tájékozott fogyasztók sem mindig a hosszú távú perspektívát figyelembe véve, racionálisan döntenek beszerzésükről,
- Az ösztönzők a gazdasági szereplők közötti rossz elosztásának eredményeképpen felmerülnek a meghatalmazó-meghatalmazott viszonyal kapcsolatos problémák,
- és e piaci hiányosságok negatív hatása az innovációra.

Ezenfelül előfordulnak ún. szabályozási hiányosságok is, pl. egyes tagállamok a közbeszerzés vagy az ösztönzők terén megvalósuló fellépései széttöredezettséget okoznak a termékek belső piacán.

Noha vannak már az üvegházhatást okozó gázok kibocsátására, a levegő- és vízminőségre, a termékekre, az energiahatékonyságra stb. vonatkozó politikák, amelyek e piaci hiányosságokra irányulnak, számos probléma továbbra is fennáll. Az elemzés azt mutatja, hogy egyes környezetvédelmi externáliák elkerülhetők lennének többletköltségek nélkül. Ennél is fontosabb azonban, hogy a tájékoztatási egyenlőtlenségeket a meglévő eszközök nem kezelik kielégítően, vagy ha igen, a címkék (pl. az energiahatékonysági címke) által nyújtott tájékoztatás frissítése nélkül az idő múltával bizonyítottan elveszítik információs értéküket, így hasznukat is. Ezenfelül kimutatható, hogy még ha a fogyasztónak minden szükséges információ a rendelkezésére áll is ahhoz, hogy az egyéni és társadalmi szempontból a legjobban érdekében álló vásárlási döntést hozza meg, a rövidlátó gondolkodás miatt nem így tesz. A meghatalmazó-meghatalmazott viszonyal kapcsolatos problémák továbbra is fennállnak a lakásépítés terén, és az épületek energiateljesítményére vonatkozó meglévő politikák a közeljövőben nem is nagyon tudnak javítani a helyzeten. A fennmaradó piaci hiányosságok miatt az innovációs ösztönzők messze elmaradnak a társadalmilag optimálistól.

Emellett számos eltérő nemzeti kritériumot használnak a zöld közbeszerzés és az ösztönzők terén. Ez a belső piac széttöredeztségéhez vezet, amely pedig kerülendő lenne. Végül a meglévő politikák nincsenek kellőképpen összehangolva és összekapcsolva egymással ahhoz, hogy hasznosítani lehessen a szinergiákat, ehelyett ellentmondanak egymásnak és olyan hézagok vannak köztük, amelyek inkább töredezett szabályozási keretet eredményeznek, mint egységeset.

A cselekvési terv általános célkitűzése, hogy az EU termékpolitikáját hatékonyabbá téve hozzájáruljon a lisszaboni stratégia és a felülvizsgált fenntartható fejlődési stratégia célkitűzéseéhez.

Pontosabban: a jobb környezeti teljesítményű jellemzőkkel rendelkező termékek piaci részesedésének dinamikus növelése; a fogyasztók tájékoztatása a termék teljesítményéről; az ösztönzők összehangolásának hiányából fakadó problémák leküzdésének segítése, a Szerződés szabályainak, különösen az állami támogatási szabályoknak a sérelme nélkül, és a rövidlátó fogyasztói magatartásból eredő, az optimális szintet el nem érő potenciál csökkentése; az ösztönzők szétválasztásának kerülése; a kereskedelmi akadályok felszámolása annak biztosítása érdekében, hogy az ökoipar részesülhessen a belső piac előnyeiből; és az EU-szabványok nemzetközi szintű környezeti hozzájárulásának maximalizálása, biztosítva ugyanakkor, hogy szükség esetén foglalkoznak a közösségi ipar versenyhelyzetére gyakorolt lehetséges rövid távú hatással.

Három lehetőséget vettek számításba e célkitűzések eléréséhez: nincs további fellépés vagy alap-forgatókönyv (a meglévő politikákon nem változtatnak) és két alternatív intézkedéscsomag.

A „nincs további fellépés” lehetőség azzal járna, hogy a feltárt piaci és szabályozási hiányosságokkal nem foglalkoznának.

Az első alternatív csomag elsősorban az önkéntes öko címké rendszer szerepének erősítésére és más politikákkal való összekapcsolására összpontosít. Ez a lehetőség előmozdítaná az önkéntes fellépéseket megerősítő eszközök kombinálását (öko címké, nyílt koordinációs módszer az ösztönzők használatához a Szerződés szabályainak, különösen az állami támogatási szabályoknak a sérelme nélkül), a környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer, a zöld közbeszerzés előmozdítása és az ökoiparágak belső piaci akadályainak azonosítása (versenyképességi átvilágítás). A különböző piaci és szabályozási hiányosságokat elsősorban a tájékoztatás és az önkéntes ösztönzők kidolgozásával javítanák. A meglévő politikák koordinációjára a meglévő kereteken belül kerülne sor.

A második alternatív csomag egy kiterjesztett integrált csomag köré épülő intézkedések sorából áll. Ez a lehetőség integrált eszközök sorát foglalja magában, a kötelező fellépések (az energiafelhasználó termékek környezetbarát tervezéséről szóló irányelv, az energiahatékonyság címkézéséről szóló irányelv, beleértve a termékhatékonyság kötelező közbeszerzési szintjét) hatályának kiterjesztése és azok önkéntes fellépésekkel (öko címké, zöld közbeszerzés, környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer) való összekapcsolása érdekében. Tovább harmonizálnák az ösztönzők tagállamok általi használatát a Szerződés szabályainak, különösen az állami támogatási szabályoknak a sérelme nélkül, és azonosítanák az ökoiparágak belső piaci akadályait (versenyképességi átvilágítás). A különbség a 2. lehetőséghez képest az, hogy itt nagyobb hangsúlyt helyeznek a kötelező előírásokra.

Minden egyes lehetőség hatásainak elemzése a pozitív és negatív hatások kvalitatív értékelésére irányul. Jelzi, hogy az egyes lehetőségek mily mértékben kínálnak megoldást a problémameghatározásban leírt fennmaradó piaci és szabályozási hiányosságokra, és melyek a lehetséges hátrányok vagy költségek. Számos termék kategória esetében, ahol adatok rendelkezésre állnak, a hatásvizsgálat mennyiségi becsléseket ad a termékárakra gyakorolt hatásokról, a forrásfelhasználásról, az életciklus-költségekről és a széndioxid-kibocsátásról. Az elemzés csak indikatív, mivel az átfogó mennyiségi felméréshez sok részletes adatra lenne szükség, amelyek jelenleg nem állnak rendelkezésre, és komplex modellezésre, amely túlmenne e hatásvizsgálat arányossági hatókörén.

Mivel a cselekvési terv nem konkrét jogszabályjavaslat, és az ezt követően esetleg elfogadandó bármely intézkedés részletes hatásait külön hatásvizsgálatban fogják elemezni, az elemzés szintjét arányosnak tekinthető. Egyéni hatásvizsgálatot fognak végezni a tervezett intézkedések mindegyike esetében, részletesebb elemzésekkel.

E hatásvizsgálat következtetése: a 2. intézkedéscsomag a legkedvezőbb, mely a környezetbarát tervezésről szóló irányelven alapuló kiterjesztett integrált csomagra épül, és a közbeszerzési és ösztönzési kritériumok harmonizáltabb használatára Európai Unió-szerte. E lehetőség lényeges javulást hozna a forráshatékonyság terén, és csökkentené a környezetvédelmi externáliákat.

A cselekvési tervet rendszeresen ellenőrizni fogják azért, hogy kiigazítsák a fellépéseket és költséghatékony módon optimalizálják a hatásokat.